

YAŞAM BOYU ÖĞRENME: TÜRKİYE’DE HEMŞİRELİK ALANINDA YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELENMESİ

Elif GENÇER ŞENDUR

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü. Bolu, TÜRKİYE.

ORCID ID: 0000-0001-6420-1600

Nedime Hazal DÖNER

İzmir Ekonomi Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sağlık Bakım Hizmetleri Bölümü, Yaşlı Bakımı Programı. İzmir, TÜRKİYE.

ORCID ID: 0000-0002-8221-6539

Sevda TÜZÜN ÖZDEMİR

İzmir Kavram Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, Diyaliz Programı. İzmir, TÜRKİYE.

ORCID ID: 0000-0002-9025-8325

Öznur USTA YEŞİLBALKAN

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı. İzmir, TÜRKİYE.

ORCID ID: 0000-0001-5607- 0751

ÖZET

Giriş ve Amaç: Bilginin sürekli değişip gelişmesi, hemşirelikte mesleki yetkinliklerin korunması ve geliştirilmesi yaşam boyu öğrenmeyi mesleki bir gereklilik olarak ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, Türkiye’de hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme konulu lisansüstü tezlerin sistematik olarak incelenerek alana genel bir bakış sunulması ve gelecekteki çalışmalara rehberlik edilmesi amaçlandı.

Gereç ve Yöntem: Bu çalışmada nitel araştırma türlerinden olan doküman analizi yöntemi kullanıldı. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanından “yaşam boyu öğrenme” ve “hayat boyu öğrenme” anahtar kelimesi ile lisansüstü tezler tarandı. Dahil edilme kriterlerini karşılayan toplamda on tez çalışma kapsamına alındı. Tezler, yayın yılı, türü, anabilim dalı, araştırma tipi, ölçüm araçları, örneklem ve değişkenler açısından betimsel analizle incelendi, veriler sayı ve yüzde ile değerlendirildi.

Bulgular: Çalışma kapsamındaki tezlerin 2017-2024 yılları arasında ve en fazla tezin 2022 yılında (%30) yapıldığı belirlendi. Tezlerin tamamının yüksek lisans düzeyinde ve tanımlayıcı tipte olduğu saptandı. Tezlerin %50’sinin Hemşirelik Anabilim Dalı bünyesinde yürütüldüğü ve yarısından fazlasının örneklemini hemşirelerin oluşturduğu belirlendi. Tezlerin tamamında incelenen değişkenlere yönelik ölçüm araçları kullanılmış olup en sık kullanılan (n=9, %90) ölçeğin “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği” olduğu saptandı. Problem çözme becerisi, bireysel girişimcilik algısı, öznel mutluluk, yenilikçilik, stresle baş etme, mesleki yetkinlik, lisansüstü eğitime yönelik tutum, kariyer adanmışlığı ve iş doyumunu değişkenlerinin de incelendiği saptandı.

Sonuç: Konu ile ilgili doktora düzeyinde lisansüstü tez çalışmalarına ihtiyaç olduğu, deneysel desende planlanacak tezlerin yanı sıra metodolojik ve nitel araştırma desenleriyle planlanacak çalışmaların literatürü hem çeşitlendireceği hem de güçlendireceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik, Eğitim, Yaşam boyu öğrenme

LIFELONG LEARNING: AN EXAMINATION OF POSTGRADUATE THESES IN THE FIELD OF NURSING IN TÜRKİYE ABSTRACT

Introduction and Aim: The continuous evolution and advancement of knowledge underscore lifelong learning as a professional imperative for maintaining and enhancing nursing competencies. This study aims to provide a comprehensive overview of the field by systematically examining postgraduate theses on lifelong learning in nursing in Türkiye and to guide future research.

Materials and Methods: This study employed the document analysis method, a type of qualitative research. Postgraduate theses were retrieved from the Council of Higher Education (YÖK) National Thesis Center database using the keywords "yaşam boyu öğrenme" and "hayat boyu öğrenme" (lifelong learning). A total of ten theses meeting the inclusion criteria were incorporated into the study scope. The theses were examined using descriptive analysis in terms of publication year, type, department, research design, measurement instruments, sample, and variables; the data were evaluated using numbers and percentages.

Results: The theses included in the study were conducted between 2017 and 2024, with the highest number of theses completed in 2022 (30%). All theses were at the master's level and of a descriptive design. It was determined that 50% of the theses were conducted within the Department of Nursing, and more than half of the samples consisted of nurses. Measurement tools were used in all theses for the variables examined, and the most frequently used scale was the "Lifelong Learning Tendency Scale" (n=9, 90%). It was determined that problem-solving skills, perception of individual entrepreneurship, subjective well-being, innovativeness, coping with stress, professional competence, attitudes toward postgraduate education, career commitment, and job satisfaction variables were also examined.

Conclusion: It is considered that there is a need for doctoral-level postgraduate thesis studies on the subject, and that, in addition to theses planned with an experimental design, studies designed with methodological and qualitative research designs will both diversify and strengthen the literature.

Keywords: Nursing, Education, Lifelong learning

GİRİŞ

Yaşam boyu öğrenme, "resmi bir niteliği olsun ya da olmasın, bireysel veya toplumsal açıdan bilgi ve beceri geliştirmeyi amaç edinen, yaşam boyu gerçekleştirilen öğrenme etkinliklerinin tümü" olarak ifade edilmektedir (Ersoy & Yılmaz, 2009). Yaşam boyu öğrenme, bireyin var olduğu her ortamda gerçekleşebilen; yaş, mekân ve zaman gibi sınırlılıkları ortadan kaldıran, yalnızca formal eğitim kurumlarıyla sınırlı kalmaksızın hayatın tüm alanlarında öğrenme sürecini sürdürebilmesini ifade eden bir kavramdır (Güleç vd., 2012). Yaşam boyu öğrenme aynı zamanda bireyin bilgiye erişim, beceri geliştirme ve kendini yenileme sürecini hayatının tüm evrelerine yayan bir öğrenme yaklaşımıdır. Bilgi insanlık tarihi boyunca önemli bir kavram olarak görülmektedir. Bilginin sürekli değişime uğraması ve bireylerin değişen bu bilgiyi takip etme isteği beraberinde sürekli öğrenme ihtiyacını doğurmaktadır (Kozikoğlu & Onur, 2019). Bilginin hızla değişmesi ve gelişmesi hemşirelik alanında da bilgi ve becerilerin geliştirilmesini bir zorunluluk haline getirmektedir. Hemşirelik alanındaki bu dönüşüme ayak uydurmak ancak yaşam boyu öğrenme ile sağlanabilir (Çobanoğlu & Oğuzhan, 2023). Hemşirelik eğitimi süresince kazanılan bazı bilgiler zamanla unutulabilmekte veya bilimsel gelişmeler doğrultusunda geçerliliğini yitirebilmektedir. Bu nedenle, sağlık alanında çalışan hemşirelerin güncel bilgi ve uygulamaları takip ederek mesleki uygulamalarına entegre etmeleri büyük önem taşımaktadır (Amin vd., 2025).

Yaşam boyu öğrenme eğilimi, hemşirelerin mesleki yetkinliklerini geliştirmeleri, gerekli bilgi ve becerileri edinmeleri ve nitelikli sağlık hizmeti sunumunu desteklemeleri açısından kritik bir rol üstlenmektedir. Bu tür öğrenme eğilimleri, hemşirelerin bilgiye ve teknolojik gelişmelere açık olmalarını, sürekli gelişim arzusu taşımalarını ve mesleklerini daha etkili biçimde icra etmelerini sağlamaktadır. Yaşam boyu öğrenmeye yönelik olumlu tutumlar, hem profesyonel meslek bilincinin gelişmesine hem de hasta bakımında yenilikçi uygulamaların benimsenmesine doğrudan katkı sunmaktadır (Lera vd., 2020; Krespani vd., 2021; Kılavuz & Karabağ, 2020). Bu doğrultuda, bu çalışmada yaşam boyu öğrenme konusu ile ilgili Türkiye’de hemşirelik alanında yapılmış lisansüstü tez çalışmalarını sistematik bir şekilde incelemek, alana genel bir bakış açısı sunmak ve gelecekte planlanacak çalışmalara rehberlik etmek amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

1. Türkiye’de hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme ile ilgili yapılan tez çalışmalarının yayın tarihine göre dağılımları nasıldır?
2. Türkiye’de hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme ile ilgili yapılan tez çalışmalarının türüne göre dağılımları nasıldır?
3. Türkiye’de hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme ile ilgili yapılan tez çalışmalarının anabilim dalına göre dağılımları nasıldır?
4. Türkiye’de hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme ile ilgili yapılan tez çalışmalarının araştırma tipi göre dağılımları nasıldır?
5. Türkiye’de hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme ile ilgili yapılan tez çalışmalarında kullanılan ölçüm araçlarına göre dağılımları nasıldır?
6. Türkiye’de hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme ile ilgili yapılan tez çalışmalarının örneklem gruplarına göre dağılımları nasıldır?
7. Türkiye’de hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme ile ilgili yapılan tez çalışmalarının inceledikleri değişkenlere göre dağılımları nasıldır?

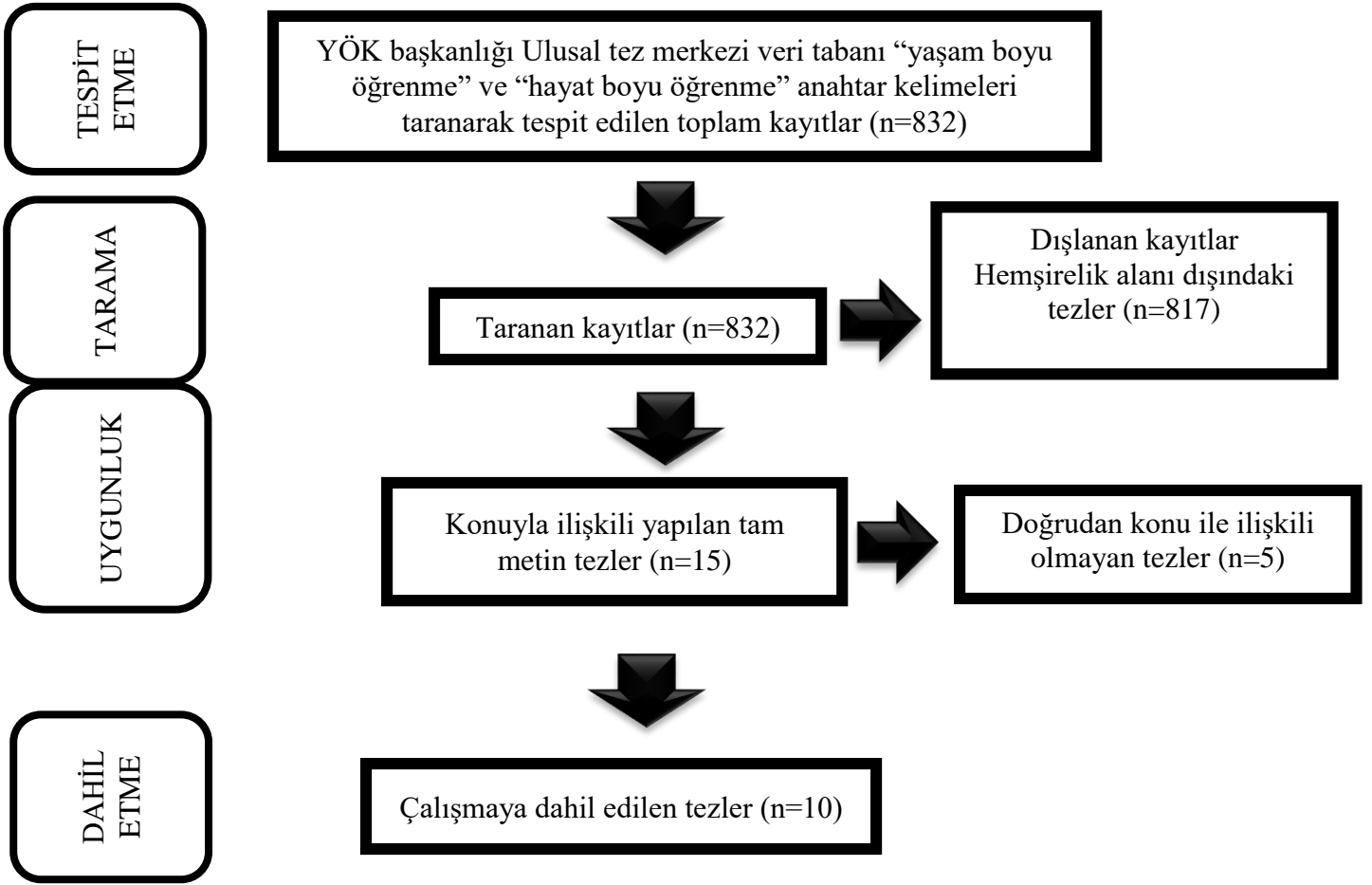
GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü

Bu çalışmada, nitel araştırma desenlerinden doküman analizi yöntemi kullanıldı. Doküman analizi, araştırma kapsamında incelenen basılı ve/veya elektronik materyallerin sistematik biçimde çözümlenmesini, içeriklerinden anlam çıkarılmasını ve elde edilen verilerin yorumlanarak ilgili konuya ilişkin kuramsal veya ampirik bilgi üretilmesini amaçlayan bir yöntemdir (Kıral, 2020). Araştırma verileri, içerik analizi tekniği kullanılarak çözümlendi ve bulgular araştırma soruları doğrultusunda yapılandırıldı.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu çalışmada, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi veri tabanından (<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>) “yaşam boyu öğrenme” ve “hayat boyu öğrenme” anahtar kelimesi kullanılarak tüm alanlarda 20.06.2025-04.08.2025 tarihleri arasında lisansüstü tezler tarandı ve yıl kısıtlamasına gidilmedi. Taramalar üç araştırmacı tarafından bağımsız olarak yapılmış olup dördüncü araştırmacı tarafından kontrol edildi. Tarama sonucunda toplamda 832 lisansüstü teze ulaşıldı. Bu tezlerin 817 tanesi hemşirelik alanı dışı olduğu için araştırma kapsamına alınmadı. Hemşirelik alanında yapılan 15 lisansüstü tez üç araştırmacı tarafından özet bölümleri detaylı bir şekilde incelendi. Bu tezlerin beş tanesi yaşam boyu öğrenme konusu ile ilgili olmadığı için araştırma dışı bırakıldı. Sonuç olarak toplamda 10 lisansüstü tez ile çalışma yürütüldü (Şekil 1).

Dahil edilme kriterleri;

- Konunun yaşam boyu öğrenme ile ilgili olması,
- Tezlerin hemşirelik alanında yapılmış olması,
- Tezlerin erişime açık olması,
- Yayın dilinin Türkçe olması

Dışlanma kriteri;

- Hemşirelik dışında farklı bir alanda yapılmış olması,
- Tezin erişime kapalı olması

Verilerin Değerlendirilmesi

Tezler; yayın tarihi, tez türü, anabilim dalı, araştırma tipi, kullanılan ölçüm araçları, örneklem grubu ve incelenen değişkenler açısından değerlendirildi. Tezler betimsel analiz yöntemi ile incelendi. Tezlerden elde edilen verilerin analizinde sayı yüzde kullanıldı.

Araştırmanın Etik Yönü

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi'nden erişim izni olan tezler ile bu araştırma tamamlandı. Çalışmanın her aşamasında araştırma ve yayın etiğine uyuldu. Erişim izni olan tüm tezler kaynağa kısmında atıf yapıldı.

BULGULAR

Araştırmaya dahil edilen 10 lisansüstü tezlere ait tanımlayıcı bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır. Araştırmada incelenen tezlerin belirlenen özelliklere sınıflandırılmasına ilişkin bilgiler ise Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1. Tezlere ilişkin tanımlayıcı bilgiler (n=10)

Özellikler	n	%
Tezin Yılı		
2017	2	20
2020	1	10
2021	1	10
2022	3	30
2023	2	20
2024	1	10
Tez türü		
Yüksek lisans	10	100
Doktora	0	0
Anabilim Dalı		
Hemşirelik ABD.	5	50
Hemşirelikte Eğitim ABD.	2	20
Hemşirelik Esasları ABD.	1	10
Hemşirelikte Öğretim ABD.	1	10
Halk Sağlığı Hemşireliği ABD.	1	10
Araştırma deseni		
Tanımlayıcı	10	100
Örneklem grubu*		
Hemşireler	6	60
Hemşirelik öğrencileri	4	40
Sağlık çalışanları	1	10
Kullanılan ölçüm araçları*		
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği	9	90
Problem Çözme Envanteri	1	10
Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği	1	10
Bireysel Girişimcilik Algı Ölçeği	1	10
Oxford Mutluluk Ölçeği	1	10
Bireysel Yenilikçilik Ölçeği	1	10
Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği	1	10
Hemşirelik Öğrencileri İçin Stresle Baş Etme Davranışları Ölçeği	1	10
Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği	1	10
Kariyer Adanmışlık Ölçeği	1	10
Yenilikçi Davranış Ölçeği	1	10
İş Doyumu Ölçeği	1	10
İncelenen değişkenler		
Yaşam boyu öğrenme	10	100

Yenilikçilik	2	20
Problem çözme becerisi	1	10
Bireysel girişimcilik algısı	1	10
Öznel mutluluk	1	10
Stresle baş etme	1	10
Mesleki yetkinlik	1	10
Lisansüstü eğitime yönelik tutum	1	10
Kariyer adanmışlığı	1	10
İş doyumu	1	10

*çoklu yanıt

Araştırma kapsamına alınan tezlerin yayın tarihine göre dağılımları incelendiğinde, tezlerin 2017-2024 yılları arasında yapıldığı, en fazla tezin 2022 yılında (n=3, %30), 2017 (n=2, %20) ve 2023 (n=2, %20) yıllarında ikişer tez ve diğer yıllarda (2020,2021,2024) ise birer tane tez (n=1, %10) yapıldığı belirlendi. Tezlerin türüne göre inceleme yapıldığında; tamamının yüksek lisans düzeyinde olduğu saptandı. Tezlerin yapıldığı anabilim dalları incelendiğinde; çalışmaların %50'sinin Hemşirelik Anabilim Dalı'nda (n=5), %20'sinin Hemşirelikte Eğitim Anabilim Dalı'nda (n=2), %10'unun Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı'nda (n=1), %10'unun Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı'nda (n=1) ve %10'unun Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı'nda (n=1) gerçekleştirildiği belirlendi. Tezlerin araştırma deseni bakımından tamamının (n=10, %100) tanımlayıcı desende yürütüldüğü görüldü. Tezlerin örneklemi incelendiğinde; örneklemin yarısından fazlasını hemşireler (n=6, %60), %40'ını (n=4) hemşirelik öğrencileri ve %10'unu (n=1) sağlık çalışanları oluşturmaktaydı. İncelenen tezlerde yaşam boyu öğrenme durumlarını değerlendirmek için; “Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği” (n=9, %90) ve “Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği” (n=1, %10) ‘nin kullanıldığı belirlendi. Tezlerin % 10'u (n=1) “Problem Çözme Envanteri”ni bir ölçüm aracı olarak kullanırken diğer ölçeklerin kullanım sıklığı %10 (n=1)'dur. İncelenen lisansüstü tezlerin tamamında (n=10, %100) yaşam boyu öğrenme değişkenine yer verildi. Diğer değişkenler arasında problem çözme becerisi, yenilikçilik, bireysel girişimcilik algısı, öznel mutluluk, stresle baş etme, mesleki yetkinlik, lisansüstü eğitime yönelik tutum, kariyer adanmışlığı ve iş doyumunun yer aldığı saptandı (Tablo 1).

Tablo 2. Çalışmaya dahil edilen lisansüstü tezlerin türü, anabilim dalı, araştırma türü, kullanılan ölçüm araçları, örneklem grubu ve incelenen değişkenlere göre dağılımı

Yazar-Yıl Danış man	Tez Başlığı	Te z tür ü	Anabi lim dalı	Araştır ma türü	Kullanılan ölçüm araçları	Örne klem grub u	İncelenen değişkenler
Yıldız Ilıman A.,2017 Bahçecik AN.	Klasik ve entegre eğitim modeli ile öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinde problem çözme becerisi ve yaşam boyu öğrenme eğilimi	Yüksek Lisans	Hemşirelikte Öğretim ABD.	Tanımlayıcı	Problem çözme envanteri, Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği	Hemşirelik öğrencileri	Problem çözme becerisi, yaşam boyu öğrenme eğilimi
Onay T., 2017 Eroğlu K.	Mesleki hemşirelik blogu kullanan hemşire ve hemşire adaylarının hayat boyu öğrenme eğilimlerinin belirlenmesi	Yüksek Lisans	Hemşirelik ABD.	Tanımlayıcı	Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği	Hemşireler, hemşirelik öğrencileri	Hayat boyu öğrenme eğilimleri,
Kılavuz F., 2020 Karabağ Aydın A.	Hemşirelik öğrencilerinin bireysel girişimcilik algıları ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi	Yüksek Lisans	Hemşirelik ABD.	Tanımlayıcı ve karşılaştırmalı	Bireysel Girişimcilik Algı Ölçeği ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği	Hemşirelik öğrencileri	Bireysel girişimcilik algıları, yaşam boyu öğrenme eğilimi
Kabak T., 2021 Yurttaş A.	Hemşirelerin yaşam boyu öğrenme ve öznel mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki	Yüksek Lisans	Hemşirelik Esasları ABD.	Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı	Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği ve Oxford Mutluluk Ölçeği	Hemşireler	Yaşam boyu öğrenme, öznel mutluluk
Sertkaya ÖB., 2022 Bodur G.	Farklı kuşaklardaki hemşirelerin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişki	Yüksek Lisans	Hemşirelikte Eğitim ABD.	Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı	Bireysel Yenilikçilik Ölçeği ve Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği	Hemşireler	Bireysel yenilikçilik, yaşam boyu öğrenme eğilimleri
Eray N., 2022 Çevik K.	Hemşirelik öğrencilerinde yaşam boyu öğrenme eğiliminin stresle baş etme davranışlarına ve mesleki	Yüksek Lisans	Hemşirelik ABD.	Kesitsel ve tanımlayıcı	Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği, Hemşirelik Öğrencilerinin Yetkinlik Ölçeği ve Hemşirelik	Hemşirelik öğrencileri	Yaşam boyu öğrenme eğilimleri, stresle baş etme davranışı ve mesleki yetkinlik

	yetkinliklerine etkisi				Öğrencileri İçin Stresle Baş Etme Davranışları Ölçeği		
Temiz F. 2022 Şenyuva E.	Hemşirelerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, lisansüstü eğitime yönelik tutumları ve kariyer adanmışlıkları arasındaki ilişki	Yüksek Lisans	Hemşirelikte Eğitim ABD.	Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı	Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği, Lisansüstü Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği ve Kariyer Adanmışlık Ölçeği	Hemşireler	Yaşam boyu öğrenme eğilimi, lisansüstü eğitime yönelik tutum ve kariyer adanmışlığı
Boyras Şeker E., 2023 Hacıoğlu N.	Birinci basamak sağlık çalışanlarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi	Yüksek Lisans	Halk Sağlığı 1 Hemşireliği ABD.	Tanımlayıcı	Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği	Sağlıklı çalışanları	Yaşam boyu öğrenme eğilimi
Çiğdem E., 2023 Özel H.	Hemşirelerin yaşam boyu öğrenme durumları ile yenilikçi davranışları arasındaki ilişki	Yüksek Lisans	Hemşirelik ABD.	Tanımlayıcı ve ilişki arayıcı	Yaşam Boyu Öğrenme Ölçeği, Yenilikçi Davranış Ölçeği	Hemşireler	Yaşam boyu öğrenme, yenilikçi davranış
Baş Z., 2024 Şen Olgay S.	Bir vakıf üniversitesi hastanesinde çalışan hemşirelerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile iş doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi	Yüksek Lisans	Hemşirelik ABD.	Tanımlayıcı ve kesitsel	Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği ve İş Doyumu Ölçeği	Hemşireler	Yaşam boyu öğrenme eğilimi ve iş doyumu

TARTIŞMA

Türkiye’de hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme ile ilgili lisansüstü tezlerin incelendiği bu çalışmada; tezler 2017-2024 yılları arasında yer almaktadır. Dünya’daki ve Türkiye’deki hayat boyu öğrenme çalışmalarına yönelik yapılan bibliyometrik bir çalışma hayat boyu öğrenme alanında ilk makalelerin 1980’li yıllarda yayımlandığını ortaya koymuştur (Erdoğan & Ögdem, 2023). Ayrıca sonuçlar hayat boyu öğrenme alanında yayımlanan makaleler açısından Türkiye’nin de en etkili 15 ülkeden biri olduğunu göstermiştir. Türkiye’de lisansüstü tezlerde hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme konusu ile ilgili ilk tezin 2017 yılında yapılmış olması, hemşirelik alanında uzun yıllar boyunca öncelikli araştırma konularının daha çok klinik uygulamalar, bakım standartları ve mesleki beceriler üzerine yoğunlaşması, yaşam boyu öğrenme gibi mesleki gelişim ve eğitim odaklı konuların geri planda kalmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Türkiye’de yaşam boyu öğrenme alanındaki çalışmaların 2000’li yıllarda başladığı görülmektedir. Sekizinci Kalkınma Planı, yaşam boyu öğrenme kapsamında yürütülen çalışmalar arasında en önemli girişimlerden biri olarak belirtilmiştir (Mollaibrahimoğlu, 2016). Ayrıca, 2007-2013 dönemini kapsayan Dokuzuncu Kalkınma Planı’nda, bireylerin istihdam becerilerini geliştirmeye yönelik bir yaşam boyu öğrenme stratejisi oluşturulacağı ve eğitim sisteminin, insan kaynaklarının geliştirilmesini desteklemek amacıyla yaşam boyu eğitim yaklaşımı çerçevesinde bütüncül bir şekilde ele alınacağı ifade edilmiştir (<https://www.sbb.gov.tr>). Bu bağlamda, ülkemizde yaşam boyu öğrenmenin bir çalışma alanı olarak 2000’li yıllardan itibaren gündeme alınması ve politikaların benzer bir doğrultuda ilerlemesi dikkate alındığında, hemşirelik alanında yaşam boyu öğrenme konusunun 2010’lu yıllardan itibaren ele alınmaya başlanması beklenen bir durum olarak değerlendirilebilir.

Lisansüstü tez türü bakımından incelendiğinde; yüksek lisans düzeyinde toplam 10 tez olup doktora düzeyinde tez çalışması yer almamaktadır. Tez türü açısından yalnızca yüksek lisans düzeyinde tezlerin olması dikkat çekmektedir. Benzer şekilde hemşirelik alanında farklı konularda (alzheimer, palyatif bakım, okul sağlığı, siberkondri, derin ven trombozu, hasta eğitimi) lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmalarda da yüksek lisans düzeyinde yapılan tez çalışmalarının sayısının doktora düzeyinde yapılan tezlerin sayısından daha fazla olduğu görülmüştür (Toru, 2024; Çelik vd., 2024; Orgun vd., 2025; Çağlar & Gençer Şendur, 2025). Ayrıca ülkemizde yüksek lisans ve doktora tezleri üzerine hemşirelik araştırmalarındaki eğilimin incelendiği çalışmada da yüksek lisans tez sayısının doktora tez sayısından daha fazla olduğunu bildirilmiştir (Ardahan & Özsoy, 2015). Hemşirelik alanında farklı konularda incelenen lisansüstü tezlerde genel olarak yüksek lisans düzeyinde tez sayısının fazla olması ya da tamamının yalnızca yüksek lisans düzeyindeki tezlerden oluşması araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmada tezlerin yarısının Hemşirelik Anabilim Dalı’nda yürütülmüş olması, bu alanın hemşirelik disipliniinde en geniş çalışma alanını kapsaması ve araştırmacılara farklı konularda esnek çalışma olanağı sunmasıyla ilişkilendirilebilir. Ardahan ve Özsoy’un çalışmasında da araştırma kapsamına alınan tezlerin büyük çoğunluğunun Hemşirelik Anabilim Dalı’nda yürütüldüğü bildirilmiştir (Ardahan & Özsoy, 2015). Bu durum, Hemşirelik Anabilim Dalı’nın akademik üretimde merkezî bir konumda bulunduğunu ve alanın araştırma çeşitliliği açısından önemli bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir.

Tezler araştırma deseni açısından incelendiğinde ise tüm tezlerin tanımlayıcı desende olduğu görülmüştür. Ardahan ve Özsoy’un (2015) çalışması da benzer şekilde, hem yüksek lisans hem de doktora düzeyindeki lisansüstü tezlerin büyük oranda tanımlayıcı desende olduğunu ortaya koymuştur (Ardahan & Özsoy, 2015). Deneysel desende yürütülen araştırmalarda sıklıkla müdahalelerin etkisinin değerlendirilmesi, sürecin takipli olması, katılımcılara erişimde yaşanan güçlükler, özel ekipman ve bütçe gerektirmesi, deneysel desende araştırmaların

süresinin daha uzun sürmesi gibi nedenlerden dolayı araştırmacıları tanımlayıcı desenlere yönlendirmektedir. Bununla birlikte, çalışma kapsamındaki tüm tezlerin yüksek lisans düzeyinde olduğu göz önünde bulundurulduğunda; araştırmacıların deneysel desenlere ilişkin sınırlı deneyime sahip olmaları, araştırma konusundaki bilgi düzeyleri ve tez sürecinin belirli bir zaman diliminde tamamlanma zorunluluğu gibi etkenler, tezlerin tanımlayıcı desende planlanmasının başlıca nedenleri olarak değerlendirilmektedir.

Tezlerdeki örneklem grubu değerlendirildiğinde ise sırasıyla hemşire, hemşirelik öğrencileri ve sağlık çalışanlarının sıklıkla örneklem grubunda yer aldığı görülmektedir. Ulusal ve uluslararası literatürde de benzer şekilde yaşam boyu öğrenme konusu ile ilgili farklı araştırma türlerinde yapılan çalışmalarda sıklıkla hemşireler ve hemşirelik öğrencileri araştırmaların örneklemi oluşturmuştur (Qalehsari vd., 2017; Tachtsoglou vd., 2020; Kaulback, 2020; Mlambo vd., 2021; Kocaağalar Akince vd., 2025). Profesyonel bir meslek adayı olan hemşirelik öğrencilerinin öğrenci rolünde iken yaşam boyu öğrenme durumları, tutumları, algıları gibi farklı değişkenlerin incelenmesi ve belirlenmesinin hemşire olarak bakım verecekleri süreçleri etkileyeceğinden dolayı hemşirelik öğrencilerinin sıklıkla örneklem grubunu oluşturmaları beklendik bir durumdur. Hemşirelik mesleği, bilimsel bilgiye dayalı uygulamaları güncel tutmayı, hasta bakımında en iyi kanıtı ulaşmayı ve mesleki yeterliliği sürekli geliştirilmesi gereken bir alandır.

Tezlerin tamamında incelenen değişkenleri değerlendirmeye yönelik psikometrik özellikleri değerlendirilmiş ve Türk kültürüne uyarlaması yapılmış ölçeklerin kullandığı saptanmıştır. Her bir tezde incelenen değişkenlere özgü ölçüm araçları kullanılmıştır. Ölçeklerin kullanılması verilerin standardizasyonu, değişkenlerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlaması, ulusal ya da uluslararası literatür ile karşılaştırılabilmesi bakımından istendik bir durumdur.

Araştırmada incelenen tüm tezlerde yaşam boyu öğrenme değişkenine yer verilmesi, bu kavramın hemşirelikte mesleki yetkinliklerin korunması ve geliştirilmesi açısından temel bir gereklilik olarak değerlendirildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca tezlerde; problem çözme becerisi, yenilikçilik, bireysel girişimcilik algısı, öznel mutluluk, stresle baş etme, mesleki yetkinlik, lisansüstü eğitime yönelik tutum, kariyer adanmışlığı ve iş doyumunu gibi hem bireysel hem de mesleki gelişimi destekleyen unsurların ele alındığı görülmektedir. Konuya ilişkin uluslararası literatür incelendiğinde, yaşam boyu öğrenme kavramı ile birlikte bu araştırma bulgularına paralel olarak problem çözme becerisi, stres ve yenilikçilik gibi değişkenleri inceleyen çalışmaların da yer aldığı dikkat çekmektedir (Lera vd., 2020; Demir Acar vd., 2023; Gönderen Çakmak & Ayhan Başer, 2024; Mohamed Ghedan Abd Elmaged ve ., 2024). Bu kapsamda, yaşam boyu öğrenmenin hemşirelik mesleğinde bireysel ve mesleki gelişimi destekleyen çok yönlü bir yaklaşım olarak benimsenmesi, gelecekteki eğitim programları ve mesleki gelişim stratejilerinin planlanmasında önemli bir rehberlik sağlayacaktır.

SONUÇ

İncelenen lisansüstü tezlerin tamamının yüksek lisans düzeyinde ve tanımlayıcı desende olduğu belirlenmiştir. Çalışmalarda örneklem grubunu sıklıkla hemşireler ve hemşirelik öğrencileri oluşturmuş, değişkenleri ölçmek amacıyla ölçek temelli veri toplama araçları kullanılmıştır. Yaşam boyu öğrenme ile birlikte en sık incelenen değişkenler; problem çözme becerisi, yenilikçilik, bireysel girişimcilik algısı, öznel mutluluk, stresle baş etme, mesleki yetkinlik, lisansüstü eğitime yönelik tutum, kariyer adanmışlığı ve iş doyumunu olarak saptanmıştır. Araştırmaların doktora düzeyinde gerçekleştirilmemiş olması dikkat çekici bir bulgudur. Ayrıca, deneysel desenin yanı sıra metodolojik ve nitel araştırma desenlerinin de kullanılması, yaşam boyu öğrenme konusundaki literatürü zenginleştirecek ve bilimsel kanıt düzeyini güçlendirecektir.

KAYNAKLAR

Amin, S. M., El-fattah Mahgoub, S. A., Tawfik, A. F., Khalil, D. E., El-Sayed, A. A. I., Atta, M. H. R., ... & Morsy Mohamed, S. R. (2025). Nursing education in the digital era: the role of digital competence in enhancing academic motivation and lifelong learning among nursing students. *BMC nursing*, 24(1), 571.

Ardahan, M., & Özsoy, S. (2015). Türkiye’de hemşirelik araştırmalarındaki eğilimler: yüksek lisans ve doktora tezleri üzerine bir çalışma. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(4), 516-534.

Baş, Z. (2024). Bir vakıf üniversitesi hastanesinde çalışan hemşirelerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile iş doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, İSTANBUL*.

Boyras Şeker, E. (2023). Birinci basamak sağlık çalışanlarının yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, ERZURUM*.

Çağlar, S., & Gençer Şendur, E. (2025). Türkiye’de Hemşirelik Alanında Yapılan Siberkondri ile İlgili Tez Çalışmalarının İncelenmesi: İçerik Analizi. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 17(2),447-458. <https://doi.org/10.5336/nurses.2024-105203>

Çelik, M, Aslan, E., & Irmak, B. (2024). Deep Vein Thrombosis in Postgraduate Nursing Theses in Türkiye: A Systematic Analysis. *Mediterranean Journal of Health Sciences Current Research*, 2(2), 96–111. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14846633>

Çiğdem E. 2023. Hemşirelerin yaşam boyu öğrenme durumları ile yenilikçi davranışları arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, İSTANBUL*.

Çobanoğlu, A., & Oğuzhan, H. (2023). Hemşirelikte teknolojinin gelişimi ve mesleğin geleceğine etkileri. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 6(2), 114-122.

Demir Acar, M., Kilinc, C. G., & Demir, O. (2023). The relationship between lifelong learning perceptions of pediatric nurses and self-confidence and anxiety in clinical decision-making processes. *Comprehensive child and adolescent nursing*, 46(2), 102-113.

Eray, N. (2022). Hemşirelik öğrencilerinde yaşam boyu öğrenme eğiliminin stresle baş etme davranışlarına ve mesleki yetkinliklerine etkisi. *Yüksek Lisans Tezi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, MANİSA*.

Erdoğan, O., & Öğdem, Z. (2023). Hayat boyu öğrenme çalışmalarına bibliyometrik bir bakış: Dünyadaki ve Türkiye’deki durum. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43(3), 1865-1892.

Ersoy, A., & Yılmaz, B. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve Türkiye’de halk kütüphaneleri. *Türk kütüphaneciliği*, 23(4), 803-834.

Gönderen Çakmak, H. S., & Ayhan Başer, D. (2024). The effect of an evidence-based practice course on students' lifelong learning skills and problem-solving skills: An educational intervention study. *European Journal of Education*, 59(4), e12703.

Güleç, İ., Çelik, S., & Demirhan, B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2(3), 34-48.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> , Erişim tarihi:30.08.2025

<https://www.sbb.gov.tr/>, Erişim tarihi: 03.10.2025

Kabak, T. (2021). Hemşirelerin yaşam boyu öğrenme ve öznel mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, ERZURUM*.

Kaulback, M. K. (2020). Correlating self-directed learning abilities to lifelong learning orientation in baccalaureate nursing students. *Nurse Educator*, 45(6), 347-351.

Kılavuz, F. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin bireysel girişimcilik algıları ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi, KARS*.

- Kılavuz, F., & Karabağ Aydın, A. (2020). Hemşirelik öğrencilerinin bireysel girişimcilik algıları ve yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 7(3), 240–248. <https://doi.org/10.31125/hunhemsire.834097>
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Kocaağalar Akince, E., Maraş Baydoğan, G., Sürme, Y., & Mucuk, S., (2025). The effect of nursing students' practice readiness on humanistic practice ability and lifelong learning. *BMC nursing*, 24(1), 1041
- Kozikoglu, I., & Onur, Z. (2019). Predictors of Lifelong Learning: Information Literacy and Academic Self-Efficacy. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, 14(4), 492-506.
- Marinela Krespani, R. N., Koukourikos, K., Petros Ouzounakis, R. N., Christos Iliadis, R. N., & Kaptanoglu, A. Y. (2021). Educational needs and motivations for lifelong learning of nurses. *International Journal of Caring Sciences*, 14(3), 1686-1696.
- Lera, M., Taxtsoglou, K., Iliadis, C. K., Frantzana, A. A., & Kourkouta, L. (2020). Nurses' attitudes toward lifelong learning via new technologies. *Asian/Pacific Island Nursing Journal*, 5(2), 89.
- Mlambo, M., Silén, C., & McGrath, C. (2021). Lifelong learning and nurses' continuing professional development, a metasynthesis of the literature. *BMC nursing*, 20(1), 62.
- Mohamed Ghedan Abd Elmaged, E., R Abdel Fattah Mahmoud, A., & Rabie Moustafa Anan, E. (2024). Relationship between Innovative Pedagogies Used by Nursing Educators and Development of Lifelong Learning Competencies among Nursing Students. *Egyptian Journal of Health Care*, 15(4), 761-775. doi: 10.21608/ejhc.2024.392971
- Mollaibrahimoğlu, M. (2016). Türkiye'de yaşam boyu eğitim politikaları. *Journal of Life Economics*, 3(Special), 119-125.
- Onay, T. (2017). Mesleki hemşirelik blogu kullanan hemşire ve hemşire adaylarının hayat boyu öğrenme eğilimlerinin belirlenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Koç Üniversitesi, İSTANBUL*.
- Orgun, F., Özkütük, N., Yılmaz, D. Ö., & Akçakoca, B. (2025). Hasta Eğitimi Konusunun Lisansüstü Tezlerle Yansıması: İçerik Analizi Çalışması. *Akdeniz Hemşirelik Dergisi*, 4(1), 28-38.
- Qalehsari, M. Q., Khaghanizadeh, M., & Ebadi, A. (2017). Lifelong learning strategies in nursing: A systematic review. *Electronic physician*, 9(10), 5541.
- Sertkaya, ÖB. (2022). Farklı kuşaklardaki hemşirelerin bireysel yenilikçilik düzeyleri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, İSTANBUL*.
- Tachtsoglou K., Zioga O., İliadis C., Frantzana A., Kourkouta L., (2020) Factors Affecting Nurses' Lifelong Learning., *International Health Administration and Education (Sanitas Magisterium)*, 6(2), 1-.9.
- Temiz, F. (2022). Hemşirelerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri, lisansüstü eğitime yönelik tutumları ve kariyer adanmışlıkları arasındaki ilişki. *Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, İSTANBUL*.
- Toru, F. (2024). Hemşirelikte Alzheimer Hastalarına Yönelik Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Sistemantik İncelenmesi. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 17(2), 88-102.
- Yıldız İlman, A., (2017) Klasik ve entegre eğitim modeli ile öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinde problem çözme becerisi ve yaşam boyu öğrenme eğilimi. *Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İSTANBUL*.